

The tendency of preschool education teaching programs student's to lifelong learning¹

Okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri

Sare Ergün²
Suzan Cömert Özata³

Abstract

The aim of this study is to establish preschool education teaching programs student's tendency on lifelong learning and to decide if this tendency is changing with the age, income level and grade attributes. The study group of there search designed by scanning model is made up of Sakarya University preschool education teaching program students. Six item scale is used and it has been analysed by using SPSS software program. Lifelong learning tendency scale's Cronbach Alpha consistency coefficient is found to be 0,8. According to the results, preschool education teaching programs student's tendency on lifelong learning is high. Also the results tell us tendency on lifelong learning changes with the age, income level of students and grade attributes.

Keywords: Lifelong learning, higher education, prospective teacher, preschool teacher.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Özet

Bu çalışmanın amacı okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek ve bu eğilimlerin öğrenim görülen sınıf, yaş ve algıladıkları gelir düzeyi değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Tarama modelindeki araştırmanın örneklemini 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören okul öncesi öğretmenliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır (n: 333). Araştırmanın verileri "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği"nden elde edilmiştir. 6'lı likert dereceleme ölçeği SPSS paket programı bilgisayar programı kullanılarak analiz edilmiştir. YBÖ eğilimleri ölçeğinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, genel olarak okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin eğilimlerinin yaşa, algıladıkları ekonomik duruma ve devam edilen sınıfa göre ise anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme, yüksek öğretim, öğretmen adayı, okul öncesi öğretmeni.

¹ This paper was presented at 1st International Conference on Life Long Education and Leadership for All on October 29th-31st, 2015 in Czech Republic.

² Lecturer, Education Faculty, Sakarya University, 54300, Hendek, Sakarya, sergun@sakarya.edu.tr

³ Lecturer, Education Faculty, Sakarya University, 54300, Hendek, Sakarya, scmert@sakarya.edu.tr

1. Giriş

21. Yüzyıl bilgi çağında, bilgi üretimi için yapılan araştırmalar yoğunluk kazanmıştır. Her geçen gün yeni kitaplar, makaleler yayınlanmakta, teknoloji yoluyla bilgi hızla yayılmaktadır. Günümüzde bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi kendi yapısına uydurabilen, buna yenilerini katabilen ve bilgileri yayan toplum ya da kişiler güçlü olarak kabul edilmektedir. Bireyler değişen dünyada bilgilerini genişletmekte, değişime ayak uydurmak zorunda kalmaktadır. Toplumların “kendini geliştiren” ve “yaşam boyu öğrenme” becerilerine sahip bireylere ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır (Soran, Akkoyunlu ve Kavak, 2006: 209).

Değişimden etkilenmeyen meslek veya birey hemen hemen kalmamıştır. Sürekli değişimin sonucunda statik bilgi birikimi yetersiz kalmaya başlamış, diplomaların ömrü kısalmıştır (Kurbanoglu, 2010: 9). Bireylerin mesleki eğitimleri sırasında aldıkları bilgiler mesleğe başladıklarından kısa bir süre sonra yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda diğer mesleklerin yanı sıra öğretmenlerin sorumlulukları da artmaktadır. Öğretmenler için dünyanın hızla değiştiğine işaret eden Schiller (1997), öğretmenlerin yeni mücadelelere daha etkin bir biçimde hazırlanması gerektiğine, yenileme ve güncelleştirme etkinliklerine yer verilmesine ve gittikçe karmaşıklaşan bir okul çevresi ile öğretmenin başa çıkabilmesi gerektiğine dikkati çekmiştir. Özellikle iletişim ve bilgi teknolojisindeki gelişmelerin bu sonucu doğurduğunu vurgulamıştır (Erten, 2003:205).

Öğretmen, öğretme ve öğrenme süreçlerinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan kişidir. Öğretmenin nitelikleri bu süreçlerin niteliğini de büyük ölçüde etkilemektedir. Son yıllarda öğretmenlerin yetiştirilmesi ve niteliklerinin artırılması konusunda yapılan çalışmalar yoğunluk kazanmıştır (İlhan, 2005:1). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü üniversitelerle iş birliği yaparak "Öğretmen Yeterlikleri"ni belirlemiştir (Bircan, 2003:44). Hazırlanan "Öğretmen Mesleği Genel Yeterlikleri" yönergesi incelendiğinde şunlar öne çıkmaktadır: Öğretmen öz değerlendirme yaparak değişim ve sürekli gelişim için çaba harcar. Öğretmen yeni bilgi ve fikirlere açıktır, kendisini ve kurumunu geliştirmede etkin rol oynar. Öğretmen, teknolojik ortamlardaki öğrenme öğretme ile ilgili kaynaklara ulaşır, bunları doğruluk ve uygunlukları açısından değerlendirir (MEB, 2006:13).

Öğretmenin sahip olması gerekli kişilik yeterliği olarak Tekişik (2003:178); okuyan, araştıran, inceleyen ve öğrenme zevkine sahip olan bireyler olması gerektiğini belirtmiştir. Bir öğretilerde bulunması gereken kavramlardan birisi de genel kültür bilgisi; yani aktüalitede, dünyada ve ülkemizde olup bitenden haberdar olabilecek bir aydın gözlüğüne sahip olmasıdır (DPT, 2000:8). 2003 Dünya Bankası Raporuna göre öğretmenler yaşam boyu öğrenenlerdir. Mesleki gelişimleri eğitimleri devamlılık arz eder (akt: Koç, 2007:216).

Yaşam boyu öğrenme süreci erken çocukluktan başlayıp ölüncüye dek yaşamın tüm dönemlerinde ve farklı öğrenme ortamlarında gerçekleşir (Koç, 2007:217). Dokuzuncu kalkınma planı özel ihtisas komisyonu raporunda yaşam boyu öğrenme amaç ve stratejik hedefleri oluşturulmuştur. Buna göre; hayatın ilk yıllarının öğrenmenin sürekli hale gelmesinde önemli yeri bulunduğu ve bu dönemde düzeltilmeyen dezavantajların sürekli hale geldiği belirtilmiş, bunun için yüksek kalitede erken çocukluk eğitiminin gerekli olduğu, bu eğitime ulaşımın yaygınlaştırılması gerektiği belirtilmiştir (DPT, 2009:11).

Okul öncesi eğitimin niteliğini ve çocuğun gelişimini etkileyen en temel belirleyicilerden biri, öğretmen özellikleridir (MEB, 2013:11). Okul öncesi öğretmeninde bulunması gereken özel alan yeterliklerine bakıldığında; "Bilgi teknolojilerinden öğrenme ortamlarında yararlanır, interaktif uygulamalar, elektronik posta kullanma gibi aktivitelerle bilgi teknolojilerini kullanarak plan ve uygulamaları aileler, okul yönetimi, diğer alan uzmanları, meslektaşları, diğer okullar, ilgili kurum ve kişilerle paylaşır. Örnek uygulamaları araştırma ve uygulama sürecine yansıtma amacıyla internet ve medya ürünlerini kullanır, diğer kurumlardaki uygulamaları takip eder. Çocukların gelişimini

desteklemek için ihtiyaç duyduğu konu ile ilgili kurs, bilimsel toplantı, hizmet içi eğitim ve seminerlerden yararlanır" denilmektedir. Kısacası öğretmenlerin mesleki gelişimleri için yaşam boyu öğrenen bireyler olması gerekliliği vurgulanmaktadır (<http://otmg.meb.gov.tr/>, 2006).

Yaşam boyu öğrenme; kişisel, toplumsal, sosyal ve/veya istihdam ile ilişkili bir bakış açısı içinde bilgi, beceri ve yetkinlikleri geliştirmek amacıyla tüm yaşam boyunca üstlenilen her türlü öğrenme etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır. Bu yüzden yaşam boyu öğrenme; bilgi ve yetkinliklerin gelişimini destekleyen tüm eğitim, öğretim ve öğrenme etkinliklerini içerir. Amacı tüm vatandaşların bilgiye dayalı topluma uyum sağlamalarına ve yaşamlarını daha çok kontrol edebilmeleri için sosyal ve ekonomik hayatın tüm evrelerine aktif bir şekilde katılmalarına imkân vermektir (MEGEP, 2006: 11).

“Yaşam boyu öğrenme (YBÖ)” kavramını ilk kez kullanan UNESCO olmuştur (Çavuş ve Arcagök, 2014, s:396). Çeşitli alanlarda bu yönde yapılan çalışmalar geliştirilmiş, Avrupa Birliği çalışmalarına zenginlik katmıştır. Türkiye, 2009 yılında yayınlanan MEB Strateji planına uygun olarak “Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi” yayınlayarak pek çok alanda eylem planları geliştirmiştir (MEB, 2009).

Okullar ve diğer eğitim kurumları, bireyleri yaşam boyu öğrenen olacak biçimde yetiştirmelidir. Eğitim sistemi, belli konu alanlarında bilgi ve beceriler kazandırmak yerine karar verme ve problem çözme gibi öz-denetim geliştirmeye yardımcı becerilerin öğretimine odaklanmalıdır. Okul sonrası öğrenmeler için bireyleri güdülemek ve öğrenmeye olumlu tutumlar geliştirmelerini sağlamak okulların en önemli sorumlulukları olmalıdır (Erdamar, 2007:218). Yaşam boyu öğrenmede kişiler kendi eğitim öğretim ve kişisel gelişimlerinden sorumlu olurlar. Bundan dolayı bireylere uygun danışma ve rehberlik verilmelidir (Akbaş ve Özdemir, 2002:155).

Öğretmen adaylarının üniversite eğitimleri sırasında öğrenmeyi öğrenmeleri ve kendi öğrencilerine bu konuda yardımcı olmaları gerekmektedir. Üniversiteler sadece öğrenenlerin akademik gelişmelerini artıran bir kurum değil, aynı zamanda yaşam boyu öğrenenler olarak onların kişisel, sosyal ve kültürel gelişmelerini destekleyen kurumlar olmalıdır (Köksal ve Çoğmen, 2013:38). Toplumdaki bireylere yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazandırılmasında üniversitelere büyük görevler düşmektedir (Soran, Akkoyunlu ve Kavak, 2006:202).

YBÖ konusunda yapılmış araştırmaların genel eğilimlerinin incelenmesi, konu ile ilgili olarak bilimsel anlamda bulunulan noktanın anlaşılması, yeni araştırmalar yapacak bilim insanlarına yön göstermesi ve fikir vermesi açısından önemlidir (Haseski İ. ve ark. 2015:50). Alan yazın incelendiğinde farklı bölümlerden öğretmen adaylarının YBÖ eğilimleri ile ilgili Türkiye’de yapılan araştırmalar bulunsa da okulöncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrenciler ile ilgili sınırlı sayıda çalışma yer almaktadır.

Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin eğilimlerini çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri yaşlara göre değişmekte midir?
2. Okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri algıladıkları gelir düzeyine göre değişmekte midir?
3. Okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri öğrenim gördükleri sınıfa göre değişmekte midir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, tarama araştırması olarak desenlenmiştir. Tarama yöntemi, geçmişte ya da halen var olan bir durumu veya olayı var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005:77; Kaptan, 1998:59). Tarama araştırması, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır. Tarama araştırmasının önemli avantajı, çok sayıda bireyden oluşan örneklemden elde edilen birçok bilgiyi araştırmacılara sunmasıdır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012:14).

2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerinden elde edilen bilgiler araştırmanın verilerini oluşturmuştur.

2.2. Evren ve Örneklem

2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrenciler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise ulaşılabilen ve uygulamadan sonra yapılan incelemelerde amaca uygun gerekli ilgi ve özen gösterilmeyen ve bazı maddeleri eksik bırakılan veri toplama aracının 129'u değerlendirme dışı bırakılmıştır. 333 öğrencinin doldurduğu veri toplama aracı değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımlarına bakıldığında; 20 yaş ve altı (%36,0) dır. 21 ve 22 yaş (% 27,9); 23 ve 24 yaş (%18,3); 25 ve üzeri yaştaki öğrenciler (%17,7) dir. Öğrencilerin 51'i (% 15,3) 1.sınıfa, 111'i (% 33,3) 2. sınıfa, 92'si (% 27,6) 3. sınıfa ve 79'u (% 23,7) 4. sınıfa devam etmektedir. Öğrencilerin algıladıkları gelir durumlarını ise; "orta" (%62.2), "iyi" (%33.9), "çok iyi" (%2), "kötü" (%1) ve "çok kötü" (%0.6) olarak belirtmişlerdir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Kullanılan veri toplama aracının hazırlanması için öncelikli olarak YBÖ ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Birinci bölümde demografik bilgilere ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise Diker Coşkun'un (2009) geliştirdiği "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği" yer almaktadır. Ölçeğin "motivasyon", "sebat", "öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk" ve "merak yoksunluğu" olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Diker Coşkun 27 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısını 0.89 bulmuştur. Okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerine uygulanan YBÖ eğilimleri ölçeğinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise 0.80 yüksek güvenirlik düzeyinde bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde parametrik istatistik varsayımlarını karşılayan değişkenlerden: sınıf ve yaş değişkenleri için tek yönlü ANOVA testi, ayrıca sınıf değişkeni için t testi, parametrik istatistikler için gerekli olan varsayımların karşılanamadığı algılanan gelir durumu değişkeni için Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Farklılığın kaynağını tespit etmek için Post-hoc (LSD) testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular, sırayla ilgili alt problemlere göre sunulmuştur.

Tablo 1: Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi ANOVA Testi Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	B
Motivasyon	Gruplararası	194,234	3	64,745	3,832	,010 *
	Gruplararası	5558,618	329	16,895		
	Toplam	5752,853	332			
Sebat	Gruplararası	62,938	3	20,979	,490	,689
	Gruplararası	14078,275	329	42,791		
	Toplam	14141,213	332			
Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk	Gruplararası	68,051	3	22,684	,354	,786
	Gruplararası	21068,057	329	64,037		
	Toplam	21136,108	332			
Merak Yoksunluğu	Gruplararası	409,733	3	136,578	1,115	,343
	Gruplararası	40301,300	329	122,496		
	Toplam	40711,033	332			
Toplam	Gruplararası	959,460	3	319,820	,697	,554
	Gruplararası	150870,865	329	458,574		
	Toplam	151830,324	332			

Tablo 1'de farklı yaşlardaki öğrencilerin YBÖ eğilimi puanlarının karşılaştırılmasına yönelik ANOVA testi sonuçları yer almaktadır. Buna göre yaş değişkeni temelinde öğrencilerin "sebat", "öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk", "merak yoksunluğu" ve "YBÖ toplam puanları" arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p > 0.05$). Ancak "motivasyon" faktöründe yaş değişkenine bağlı farklılık bulunmuştur. Farklılığın kaynağını tespit etmek için Post-hoc (LSD) testi yapılmıştır. Testin sonucunda, bu farklılığın 21 ve 22 yaş öğrencilerin lehine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Algıladıkları Gelir Durumu Değişkenine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilim Puanı Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Faktörler	Algılanan Gelir Durumu	n	$\bar{x}$	sd	χ^2	P
Yaşam Boyu Öğrenme	Çok İyi	7	112,21	4	4,44	0,346
	İyi	113	159,99			
	Orta	207	173,08			
	Kötü	4	175,38			
	Çok Kötü	2	109,25			
Motivasyon	Çok İyi	7	114,43	4	4,51	,341
	İyi	113	162,46			
	Orta	207	170,30			
	Kötü	4	169,88			
	Çok Kötü	2	260,75			
Sebat	Çok İyi	7	123,29	4	2,46	,650
	İyi	113	163,47			
	Orta	207	169,17			
	Kötü	4	174,00			
	Çok Kötü	2	245,25			
Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk	Çok İyi	7	201,50	4	3,90	,419
	İyi	113	176,12			
	Orta	207	160,43			
	Kötü	4	155,63			
	Çok Kötü	2	233,00			
Merak Yoksunluğu	Çok İyi	7	176,21	4	1,823	,768
	İyi	113	166,50			
	Orta	207	166,26			
	Kötü	4	158,63			
	Çok Kötü	2	256,00			
Toplam		333				

Tablo 2'de öğrencilerin YBÖ eğilim puanları ile algıladıkları gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($\chi^2(4)=4.44$; $p > 0.05$). Ancak ortalamalar incelendiğinde algıladıkları gelir düzeyinin "orta" ve "kötü" olduğunu ifade eden öğrencilerin YBÖ

puanlarının en yüksek, gelir düzeyinin "çok kötü" olduğunu belirten öğrencilerin puanlarının ise en düşük olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin motivasyon puanları ($X^2(4) = 4.51$; $p > 0.05$) ve sebat puanları ($X^2(4) = 2.46$; $p > 0.05$) arasında algılanan gelir durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Ancak ortalamalar incelendiğinde gelir düzeyini "çok kötü" algılayan öğrencilerin motivasyon ve sebat puanlarının en yüksek, gelir düzeyini "çok iyi" algılayan öğrencilerin ise motivasyon ve sebat puanlarının en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk puanları ($X^2(4) = 3.90$; $p > 0.05$) ve merak yoksunluğu puanları ($X^2(4) = 1.82$; $p > 0.05$) arasında algılanan gelir durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Ancak ortalamalar incelendiğinde algıladıkları gelir düzeyinin "çok kötü" olduğunu ifade eden öğrencilerin öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu puanlarının en yüksek, gelir düzeyinin "kötü" olduğunu ifade eden grubun puanlarının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin Sınıf Değişkenine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Motivasyon	Gruplar arası	1160,316	3	386,772	,845	,470
	Gruplar içi	150670,009	329	457,964		
	Toplam	151830,324	332			
Sebat	Gruplar arası	55,071	3	18,357	,429	,733
	Gruplar içi	14086,142	329	42,815		
	Toplam	14141,213	332			
Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk	Gruplar arası	59,534	3	19,845	,310	,818
	Gruplar içi	21076,574	329	64,063		
	Toplam	21136,108	332			
Merak Yoksunluğu	Gruplar arası	851,410	3	283,803	2,343	,073
	Gruplar içi	39859,623	329	121,154		
	Toplam	40711,033	332			
Toplam	Gruplar arası	1631,855	3	543,952	1,813	,145
	Gruplar içi	98707,449	329	300,023		
	Toplam	100339,303	332			

Tablo 3'de sınıf değişkenine göre öğrencilerin YBÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik ANOVA testi sonuçları yer almaktadır. Buna göre sınıf değişkeni temelinde öğrencilerin motivasyon, sebat, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk, merak yoksunluğu ve YBÖ toplam puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p > 0.05$). Ancak yapılan analizler sonucunda yaşam boyu öğrenmeye yönelik ortalama puanları arasında farklılık gözlenmesi nedeniyle 1. sınıfa ve 2. sınıfa devam eden öğrencilerin YBÖ puanları ilişkisiz örneklem için t – testi analizi yapılmıştır.

Tablo 3.1: Öğrencilerin Sınıf Değişkenine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilim Puanlarının İlişkisiz Örneklem t - testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	sd	t-testi	p
1. Sınıf	51	90,3395	18,20182	252	-1,978	,049*
2. Sınıf	111	94,7935	15,43191			

$p < .05$

Tablo 3.1'de 1. sınıfa ve 2. sınıfa devam eden öğrencilerin YBÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik ilişkisiz örneklem için t–testi bulguları yer almaktadır. Buna göre 2. sınıfa devam eden öğrencilerin YBÖ puan ortalaması (X_{2.sınıf}= 94.79) ile 1. sınıfa devam eden öğrencilerin YBÖ puan ortalaması (X_{1.sınıf}= 90.34) arasında 2. sınıflar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır (t(252)= -1,978, p< 0.05).

4. Tartışma

Okul öncesi öğretmen adaylarının "yaş" değişkenine göre YBÖ eğilim puanları ile "sebat", "öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk", "merak yoksunluğu" boyutları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak tüm yaş grubu öğrenciler arasında "motivasyon" boyutunda 21 ve 22 yaş arası öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. 21 ve 22 yaş öğretmen adaylarının üniversite ortamına uyum sağladıkları, mesleğe adapte oldukları ve geleceğe yönelik planlar yaparak kendilerini motive ettikleri söylenebilir.

Kılıç (2014), öğretmen adaylarının YBÖ algılarına yönelik araştırmasında; öğretmen adaylarının yaşları ilerledikçe YBÖ'ye yönelik algılarının olumlu yönde geliştiğini ve öğretmen adaylarının tümünün son sınıf öğrencisi olmasına rağmen yaşları daha büyük olan öğrencilerin daha fazla öğrenme ihtiyacı hissettiklerini belirtmiştir.

Öğrencilerin YBÖ puanları ile algıladıkları gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Ancak ortalamalar incelendiğinde gelir düzeyinin "orta" ve "kötü" olduğunu ifade eden öğrencilerin YBÖ puanlarının en yüksek, "çok iyi" ve "çok kötü" olduğunu belirten öğrencilerin puanlarının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi "orta" ve "kötü olan" öğrencilerin YBÖ eğilimlerinin yüksek olması olumlu bir durumdur. Öğretmen adaylarının YBÖ etkinliklerinden haberdar olmaları ve bunları hayata geçirmeleri sevindiricidir. Yaşam boyu öğrenmeye en çok ihtiyacı olanlar en az gelir durumuna ve imkanına sahip olan kişilerdir (Adult Education and Training, 2015).

Gelir durumunu "çok kötü" algılayan öğrencilerin YBÖ imkanlarına daha fazla ulaşması ve yararlanması kendileri için anaokulu öğrencileri ve toplum için artı yarar sağlayacaktır. Gelir durumu çok kötü olan öğrencilerin YBÖ ile ilgili etkinliklere karşı farkındalığının olmadığı, çok iyi olanlar ise yaşam boyu eğilimi talep düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir.

Diker Coşkun (2009), Marmara ve Yeditepe Üniversitesi 1. ve 4. sınıf öğrencileri ile yaptığı araştırma sonucunda; gelir düzeyi "çok iyi" olan öğrencilerin YBÖ puanlarını en düşük bulmuştur. Bu sonuç, yapılan bu araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir. Kılıç (2014) ise, öğretmen adaylarının ekonomik durumları ile YBÖ algıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Sınıf değişkenine göre öğretmen adaylarının YBÖ eğilimleri incelendiğinde 2. sınıfa devam eden öğrencilerin 1. sınıflara göre YBÖ puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buna göre üniversite eğitiminin, öğrencilerde olumlu etki yarattığı, farkındalık düzeylerini arttırdığı, kendilerini geliştirme konusunda istek yarattığı sonucuna varılabilir. 3. ve 4. sınıfa devam eden öğrencilerin YBÖ eğilimlerinde bir fark olmaması ise öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin sonuna yaklaştıkça gelecek kaygısı taşınmaları ve öğretmen atamaları nedeniyle sınavlara yoğunlaşmaları, bireysel gelişimlerini bir tarafa bırakmalarından kaynaklanabilir. Oysaki Köksal ve Çoğmen'e (2013) göre üniversiteler, bireyleri sadece akademik olarak geliştiren kurumlar değil, onları YBÖ becerilerine sahip bireyler olarak yetiştirmelerine katkı sağlamalıdır.

Diker Coşkun (2009), araştırmasında sınıf düzeyine göre öğrencilerin YBÖ eğilimlerinin değişmediğini belirtmiştir. Demirel ve Diker Coşkun'un (2012), yaptığı üniversite öğrencilerinin YBÖ eğilimlerinin sınıflara göre karşılaştırılmasında 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin ortalama puanları arasında 4. sınıf lehine anlamlı bir farklılık olduğunu belirtilmiştir. Oral ve Yazar (2015),

YBÖ algısının en yüksek düzeyde 3. sınıftaki öğretmen adaylarında, en az düzeyde ise, 5. sınıftaki öğretmen adaylarında olduğu belirtilmektedirler.

5. Öneriler

Yapılan bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre ilgili birimlere şu önerilerde bulunulabilir:

1. Üniversite eğitimine başlayan birinci sınıf öğretmen adaylarına oryantasyon çalışması sırasında YBÖ'ye yönelik bilgiye ulaşım yolları tanıtılabilir.
2. Üniversiteler laboratuvar, bilgisayar ve internet imkanlarını 24 saat öğrencilerin kullanımına sunabilir.
3. Üniversitelerin bünyelerinde e-sertifika programları açılabilir. Böylelikle öğrenciler kendi ilgileri doğrultusunda bu hizmetten yararlanabilir.
4. Öğrencilerin ilgi duydukları alanda ders alabilmeleri için fakültelerde, farklı bölümlerden “misafir öğrenci” kabul sistemi geliştirilebilir.
5. Üniversitelerin desteklediği YBÖ etkinliklerinin süresi ve katılım saatleri öğrencilerin ders programlarına göre düzenlenebilir.
6. Eğitim fakülteleri bünyesinde “yaşam boyu öğrenme danışma birimleri” oluşturulabilir. Öğretmen adaylarının YBÖ konusundaki farkındalığı ve motivasyonlarını artıracak etkinliklerde sivil toplum kuruluşları, özel sektör, kamu kurum ve kuruluşlarından destek alınabilir.
7. Eğitim fakültelerinin kütüphaneleri donanım ve içerik olarak zenginleştirilerek öğrenciler için cazibe merkezleri haline dönüştürülebilir. Kütüphanede bulunan yayın sayısının artırılmasının yanı sıra, farklı disiplinler ve hobiler için başvuru kaynakları da bulundurulabilir.
8. Okul öncesi eğitim öğretmenliği lisans programında YBÖ ile ilgili etkinlik ve proje çalışmalarına yer verilerek, öğretim yöntemleri ders veya ders içeriği eklenebilir.
9. Okul öncesi öğretmen adaylarının YBÖ algılarını belirlemeye yönelik farklı üniversitelerde daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Adult Education and Training, (2015). (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/hematic_reports/179EN.pdf)
- Akbaş, O., & Özdemir, S. (2002). Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*. sayı:155-156. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/akbas.htm. 18.06.2015
- Ateş, K. (2010). *Bilgi Okuryazarlığından Yaşam Boyu Öğrenme'* ye. (Ed. Aydın A.), İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Bircan, İ. (2003). "Eğitimde Yeni Yönelimler" Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu. 21-23 Mayıs 2003 Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekışık Yayınları
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çavuş, Ş., & Arcagök, S. (2014). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri Düzeyinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. ISSN: 1308-9196 7. Sayı:16. Nisan s:394-417.

- Diker Coşkun, Y. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi,
- Demirel, M., & Akkoyunlu, B. (2010). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ve Bilgi Okuryazarlığı Öz-Yeterlik Algıları. 10 th. International Educational Technology Conference, (26-28 Nisan, 2010). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, Proceedings Book, Volume 2, 1126-1133.
- Demirel, M., & Diker Coşkun, Y. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 42:108-120.
- DPT. (2000). TC. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Dokuzuncu Kalkınma Planı. Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara.
- DPT. (2009). TC. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Dokuzuncu Kalkınma Planı. Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara.
- Erdamar Koç, G. (2007). "Yaşam Boyu Öğrenme" Eğitimde Yeni Yönelimler. Demirel, Ö. (Ed.) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erten, G. (2003). "İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlilikleri" Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu. Çağdaş Eğitim. Sayı:299, s:36-48.
- Haseski Halil. İ., Odabaşı Hatice. F., & Kuzu, Abdullah. (2015) "Türkiye'de Yaşam Boyu Öğrenme ve Yansımaları" Eğitim Teknolojileri Okumaları Ed. Akkoyunlu B., İşman A., Odabaşı H.F. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- İlhan Çakır, A. (2005). 21. Yüzyılda Öğretmen Yeterlilikleri.<http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/ilhan/makaleler/M21.doc>. adresinden 05.07. 2015 tarihinde alınmıştır.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaptan, S. (1998). Bilimsel Araştırma Ve İstatistik Teknikleri. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Kılıç, Ç. (2014). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye Yönelik Algıları. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. Kasım Cilt: 3 Sayı: 4 Makale No: 08 ISSN: 2146-9199 Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Bolu. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/08.kilic.pdf> 15.08.2015.
- Kılıç, Ç. (2014). Lifelong Learning Perceptions of Pre-schoolPre-service Teachers. Educational Research and Reviews. Vol.9 (19), pp. 780-785, October. Doi:10.5897/ERR2014.1879 http://www.academicjournals.org/article/article1411660200_K%C4%B1%C4%B1%C3%A7.pdf. 27.08.2015.
- Koç, G. (2007). "Yaşam Boyu Öğrenme" Eğitimde Yeni Yönelimler. Demirel, Ö. (Ed.) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Köksal, N. & Çöğmen, S. (2013). "Yaşam Boyu Öğrenenler Olarak Öğretmen Adayları: Mesleki Gelişimi Desteklemede Üniversite Olanakları". Eurasian Journal of Educational Research, Issue 53, Fall 2013, 21-40. <http://www.ejer.com.tr/0DOWNLOAD/pdfler/tr/nk%C3%B6ksaltr53.pdf>. 15.8.2015.
- Kurbanoglu, S. (2010). Bilgi Çağında Bilgi Okuryazarlığı. Atakan, A. ve Ateş, K. (Ed.), Bilgi Okuryazarlığından Yaşam Boyu Öğrenme'ye (s.9-25) İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- MEB (2006). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Özel Alan Yeterlilikleri. <http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/alanyeterlilikler/okul%20%C3%B6ncesi%20%C3%B6zel%20alan%20yeterlilikleri.pdf> 18.06.2015.
- MEB (2006). Temel Eğitime Destek Projesi "Öğretmen Eğitimi Bileşeni" Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü. <http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/otmg/Yeterlilikler.pdf>. 15.07.2015.

- MEB (2006). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Ankara. <http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/otmg/Yeterlikler.pdf> . 15.07.2015.
- MEB (2009).Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi.<httpfile://C:/Users/sau/Downloads/yasamboyu.pdf>. 20.07.2015.
- MEB (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara.
- MEGEP (2006). file:///C:/Users/sau/Downloads/Hayat Boyu Ogrenme Politika Belgesi. Ekim 2006 _2.pdf. 10.07.2015.
- Oral, B., & Yazar, T. (2015). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. ISSN:1304-0278 Kış-2015 Cilt:14 Sayı:52 (001-011) Winter-2015 Volume:14 Issue:52. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/5000086014>. 20.08.2015.
- Poyraz, H., & Titrek, O. (2013). “Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi” Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:13 Sayı:1 S:116 <http://www.efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/view/1140/2076> . 10.08.2015.
- Soran, H., Akkoyunlu, B., & Kavak, Y. (2006). “Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri ve Eğitimcilerin Eğitimi Programı" Hacettepe Üniversitesi Örneği. H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:30. S:201-210 www.dergipark.ulakbim.gov.tr/hunefd/article/view/5000048601/5000045921. 18.06.2015.
- Tekışık H, H. (2003). "Öğretmenin Eğitime Öğretme Yeterlilikleri ve Görevleri". Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu. Cumhuriyet Üniversitesi. 21-23 Mayıs. s:181-204. Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekışık Yayınları., Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Yayınları; 8

Extended English Abstract

Teachers are the teaching and teaching processes main concept. Teachers interact with students all the time, apply teaching methods, manage teaching and also both evaluate both students and teaching methods. Teacher’s qualifications affect these processes qualifications hugely. At recent years teacher’s training and workouts to increase their skills are increasing (İlhan, 2005:1). The ministry of education’s teacher edification and training head office collaborated with universities to decide teacher’s supposed qualifications. After researching “Teachers General Qualification” prescription some points come forward. Teachers self evaluate themselves to endeavor for continuous improvement and change. Teacher are ready for new thoughts and knowledge and they affect their council. Teachers search for teaching and learning online sources and evaluate for relevance of it.

Tekışık pointed out that teachers are supposed to be willing to learn, reader, researcher, eager to learn. The other thing the teachers are supposed to have global culture knowledge, following all the news not only in their own country but also in the earth so having intellectual prospect.

According to the world’sbank report teachers are who learn all their lives. The evolution of teachers’s knowledge continues all their lives.

Teacher’s qualification affects children development and also the preschool teaching quality.(MEB, 2013:11). When we investigate preschool teacher’s supposed specific skills, the results will be as “ They use information technologies, interactive applications, e-mail usage for sharing their plans and applications with families, school management, colleague, other schools, related people and institutions. They use web and media products for searching interactive application and follow other institutions. They benefit from courses, inservice training, seminars,

scientific meetings for support children's development. Shortly, it is emphasized that teachers are supposed to be lifelong learning people.

In today's world, there is no job or person which has not affected by the change. As a result of continual change of the World, static knowledge has started to be insufficient and the life of the diplomas are shortened.

Although there are some research on lifelong learning tendency of students attending to college of education in Turkey, a few of them belong to the preschool teacher's candidates.

The aim of this study is deciding the tendency of preschool teacher's candidates to lifelong learning and whether this tendency depends on the degree of the class, age and income level of the students. The sample of the scanning model is the students of the Education Department of the Sakarya University at the 2014-2015 academic year. Data has been obtained from the lifelong learning tendency scale. Likert scale of six has been analysed by using SPSS package program. The Cronbach Alpha internal consistency has been found to be 0.8. According to the evidence of the investigation, from the age basis of the tendency of lifelong learning it has been found that perseverance, lack of organization of learning structure, lack of curiosity and total points of life long learning attributes are not different from each other statistically. However, motivation attribute is found to be positive for 21 and 22 years old students.

Student's life long learning tendency points are found to be not affected from income level attribute. Despite of this when the students declare that their income level is medium and bad, their life long learning tendency points are the high stand the students declaring their income level are the lowest have the lowest lifelong learning tendency points.

From the basis of the level of the student's class, there is no differences between the grade of the student's class, motivation, perseverance, lack of learning arrangement attributes statistically. Despite of this, it has been found that second class students has better life long learning tendency points than first class students.

It has been detected as the students who has declared that their income level is "too bad" their motivation and perseverance is too high, the students who declares that their income level is "so good" has the lowest motivation and perseverance points.

Some advices are improved based on the obtained results. Lifelong learning ways can be introduced to the first class students while they are in the orientation program. University's computer lab can be free for students all day long. Non-profit organisations, public institutes can help to increase student's awareness and motivation to the life long learning. Libraries of education department can be enlarged by new equipment and books.

Lifelong learning units can be created at the Education departments. Teacher candidates awareness and motivation can be increased by the help of non-profit organizations, private sector and public agencies.

"Guest student" acceptance system can be developed for students to take their desired field's lessons. E-certification programs should be opened at the universities. As a result, students can benefit from this service.